

פרוטוקול מס' 236

מישיבת ועדת הכספים

שהתקיימה ביום ד', כ"ט באדר תשל"ה - 12.3.75, בשעה 11.00

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

י. קרגמן - היו"ר

- ע. אמוראי
- א. אפרת
- ש. ארליך
- מ. ארנס
- י. בדר
- י. גולן
- צ. גרשוני
- ב. צ. חלפון
- ש. לורינץ
- א. מלמד
- ע. פיינרמן
- י. פלומין
- ג. פת
- נ. קצב
- א. רונן
- א. שוסטאק
- מ. שחל

מוזמנים:

- פרופ' ח. בן-שחר - יו"ר ועדת בן-שחר
- פרופ' י. בן-פורת - חבר " " "
- פרופ' ד. ברונר - " " "
- עו"ד ב. נהיר - " " "
- רו"ח ש. הונאל - " " "

יועץ כלכלי לוועדה:

א.נ. פלוג

מזכיר הוועדה:

א. קירשנר

רשמה:

ר. שבחאי.

סדר-היום:

הגשת המלצות ועדת בן-שחר וסקירה על עקרונות ההמלצות.

=====

היו"ר י. קרגמן:

אני פותח את הישיבה, ומקבל בברכה את חברי ועדת בן-שחר, אשר עמלו קשה ואשר עמדו במועד שנקבע להם בבקשתו של שר האוצר. זמן קצר עמד לרשותם, וחשוב מאד ששמרו על התאריך.

חושבני שיכול אני לומר על-דעת כל חברי ועדת הכספים - מבלי לדעת את פרטי ההצעה (חוץ ממה שכתוב בעתונות, וזה ודאי לא חמיד מדויק), כי אנו מרגישים חובה להודות להם ולומר דברי הערכה על המאמץ האינטלקטואלי והפיסי שהשקיעו.

אני מעריך מאד גם שפרופ' בן-שחר, בשם הוועדה, מסר לי כי יש להם עניין רב להופיע בפני ועדת הכספים ולדווח ולמסור המלצותיהם בלוויית דברי הסבר על החומר שמגישים לנו בכחב. אני מעריך מאד מבחינה פרלמנטאית, שפגישתם השניה אחרי פגישתם עם שר האוצר, היא עם ועדת הכספים של הכנסת, כי למעשה היא אשר בסופו של דבר הצטרף לטפל בכל השינויים אשר יתקבלו ויובאו לכנסת כהצעת חוק. אני מניח שזה יקח קצת זמן, אבל היה מאד רצוי שזה יהיה בזמן הקרוב ביותר.

הערה נוספת: יש לי היסוד להניח שהכנסת כולה וחברי ועדת הכספים בחובה, היו כבר מזמן כדעה שיש צורך ברפורמה במיסוי, מתוך מגמה ברורה שהמס הישיר, חלקו בהכנסות המדינה יהיה קטן יותר מכפי שהיה עד כה וששיעוריו לא יהיו כפי שהיו. עד כמה שאני קורא בעתונות, זהו הכיוון בו הלכה גם הוועדה בראשותו של פרופ' בן-שחר.

יושבים עמנו כאן פרופ' בן-שחר, פרופ' ברונר, פרופ' בן-פורת, רואה-חשבון רונאל ועו"ד נהיר. אני מקבל את כולם בברכה חמה ומוסר להם את רשות הדיבור.

פרופ' ח. בן-שחר:

אני מודה ליו"ר ועדת הכספים על המלים החמות ולחברי הוועדה שנאספו לפגישה זו. אנו עדיין נרגשים מהרגע, והרגשתי היא שאין זה הרגע המתאים ביותר לרדת לעומקן של הבעיות. אנו מעוניינים שחברי הוועדה יקראו את הדו"ח ולאחר קריאה והעמקה בו - ניפגש שוב אם רק יאותו חברי הוועדה, ונעמיד עצמנו ככל שיידרש, לרשותם.

אולי טוב יהיה אם נציג בפניכם עכשיו רק את העקרונות בקיצור נמרץ, נחלק את הדו"ח הנמצאים פה עמנו (לצערי, רק 7 במספר) ואני מקווה שתוך יום-יומיים יחולקו חוברות לכל חברי הוועדה.

אני מציע שפרופ' בן-פורת יאמר מספר מלים

על העקרונות של ההצעות שלנו.

פרופ' י. בן-פורת:

הדברים יהיו ודאי יותר משמעותיים לאחר שתקראו את הדו"ח, אבל ברצוני לעמוד במספר מלים על העקרונות. אנו השתדלנו ללכת בדרך הבאה: מבחינת מבנה השיעורים - להוריד את המס השולי בצורה עד כמה שאפשר ניכרת בכל השכבות, ועם זאת להגיע לכך שלא תהיה משום פגיעה בחלוקת ההכנסות, ועיקר תשומת הלב ניתנה לנושא זה. עשינו זאת מתוך נסיון למצוא דרכים וחישובים שבהם מערכת הזיכויים מצד אחד ושיעורי המס מצד שני יהיו כאלה ששייגו את היתרון שבתמריץ שבמס שולי נמוך, ואם זה לא לגרום לתגובות בלתי רצויות לגבי ההכנסות. כלומר, שני דברים משולבים - הורדת המס השולי והרחבת בסיס המס. הרחבת בסיס המס - הן במובן של צמצום העלמות, ובדו"ח יש גם הצעות בכיוון זה והן במובן של החלת המס על מרכיבים של חקבולים של שכירים שאינם חייבים היום במס. אלה הדברים ההולכים בד-בבד ואין אנו מאמינים שאפשר לעשות את האחד בלי השני.

מבחינת השיעורים - מדובר במספר קטן של

שיעורים, מספר שיאפשר לכל אדם לחשב בעצמו את חישוב המס, מבלי להיות עבד של מחשב.

שיעור התחלתי של 25% להכנסה עד 3,000 ל"י.

70% מהשכירים ייכללו, לפי ההערכות, בתחום הזה. ע"י כך, ביטול של הנחות-מס מיוחדות לשעות נוספות, פרמיות מדורות וכדומה לא יפגע באנשים שנהנו מזה עד כה.

35% עד להכנסה של 5,500 ל"י לחודש.

שני השיעורים האלה יחד יחולו על בערך 90% מן השכירים.

יהיו עוד שלושה שיעורים נוספים: 45%, 50% ו-60%.

כאשר השיעור המירבי של 60% נכנס לתוקף בהכנסה של 8,500 ל"י לחודש.

פרופ' י. בן-פורת:

זה כולל, יחד עם ביטול מלא של מילות החובה.

שנית, אנו מציעים להמיר את מערכת הנכסים האישיים מצד אחד ומערכת הקיצבאות של הביטוח הלאומי מצד שני, במערכת משולבת של זיכויים וקיצבאות שיינתנו בזקיפה נגד תשלום מס וכחשלוטם נטו בגין ילדים.

אנו מאד נזהרנו שמערכת זו לא תפגע באנשים הנהנים היום מקיצבאות הביטוח הלאומי, אבל חשבנו שטוב היה לאחד את הדברים האלה כי הם נוגעים בעצם לאותן הבעיות ובאותה אוכלוסיה.

העקרון השלישי שנראה לנו חשוב מאד הוא, שהמערכת תהיה עמידה על פני זמן, בתקופה של עליית מחירים. אנו ראינו את הבעיות שהיו בשנים האחרונות, כאשר קצב עליית המחירים המהיר גרם לשחיקה ועירות בסולם המס, ונראה שלא ועדות רפורמה כל שנתיים או שלוש או חמש יספיקו לתקן את הדברים. אם לא ייקבע מנגנון שהוא יותר אוטומטי וחלק, גם ועדת הכספים תצטרך להעסיק את עצמה שלוש מאות ימים בשנה בהתאמת בחוקי המסים.

לכן, יש בידינו הצעות שנועדו ליצור התאמה עם קצב האינפלציה של מערכת המסים. ההתאמות האלו תובאנה תמיד, כמובן, לאישור ועדת הכספים, לפי הצעתנו. אנו חושבים שהיתרון הגדול הוא, שהמחוקק יראה לפניו תמיד את החוק במונחים ריאליים. אם ירצה להכניס שינוי במבנה החוק מסיבות חברתיות או כלכליות, זה יהיה תמיד על בסיס מובן, ידוע ומקובל, ויהיה נסיון להבחין בין עיוותי האינפלציה ובין שינויים ריאליים במערכת החוק.

אנו ביקשנו מוועדת הכספים ליצור לעצמה, או לחשוב על דרך, שבה היא תוכל לעקוב בצורה אינטנסיבית אחרי הגשמת הדברים האלה - גם אחרי השלב של דיון ראשוני ואישור.

מרכיב חשוב בכל הדבר הזה הוא לא טבלת המס כשלעצמה. אנו רואים בזה רק צד אחד של המטבע, שלא יכול ללכת בלי הצד השני: הרחבת בסיס המס - הן על הכנסות שהועלמו והן על מרכיבי שכר אחרים.

פרופ' ד. ברונר:

ברצוני להדגיש נקודה אחת בדברי פרופ'

בן-פורת שהיא במרכז הדיונים של הוועדה וגם במסקנות, והיא: שאסור להסתכל בחוק המס של היום בצורתו הנומינאלית. כלומר, כאשר מתווכחים על טבלת המס ורושמים בצד אחד, בטור, את ההכנסות ברוטו וליד זה את המס המשולם על סכומים אלה - אין לזה שום משמעות אופרטיבית. גם את ההצעה שלנו אסור להשוות עם החוק הקיים כמות שהוא והסיבה העיקרית לכך היא: בתחום השכר, מה שאנו קוראים שחיקת המס, החוספות נטו המשולמות היום מעבר לשכר ברוטו, הן בשיעורים ניכרים מאד והם עושים את הטבלה הנומינאלית לבלתי משמעותית.

אנו השקענו די הרבה עבודה בהשגת נתונים, וכולנו לא הופתענו אבל מאד שמחנו על שיתוף הפעולה של הרבה מאד מפעלים ומוסדות אשר מסרו לנו חומר שהוא בסך-הכל סודי, תוך אמונה שלא נפרסם אותו ברכיבים, אלא רק ממוצעים - על פרופילים של שכר, בתעשייה, בשירותים, בשירות הציבורי, גם מאנשים ומפעלים מאד רגישים בתחום הסכמי שכר וכדומה.

נסינו בתוכן לגבש אומדנים כמותיים, על התוספת המקובלת כיום, התוספת השכיחה, לשכר ברמות שונות של הכנסה במשק. קודם כל, יש מימצא אחד כללי והוא - ששיעור התוספת הולך וגדל עם דמת ההכנסה. מכאן שאם מסתכלים על טבלת המס לאחר שמביאים בחשבון את התוספת האלה, היא לא במעט פחות פרוגרסיבית ממה שהיא נראית על גבי הנייר. לכן, הסענות שנשמעו פה ושם מעל גבי העתונות, לפי חלקיקי אינפורמציה שנפלו לידי הכתבים בדרכים שונות, כיצד החוק שלנו ייראה - אם הוא פחות פרוגרסיבי מקודמו - אין לזה על מה לסמוך.

מאד השתדלנו לבדוק באמת מה קורה במשק הלכה למעשה ונסינו לשחזר עד כמה שאפשר את רמת ההכנסה הנקייה ברמות השונות במשק. כך שהחוק שאנו מציעים בתחום הזה, כך שהשכיר כיום, על הכנסה ברוטו, ייהנה כיום יותר מאשר היה נהנה קודם לכן, להוציא כמובן את האפשרות של מי שלא היתה לו תוספת שחיקה.

אנו אומדים תוספת זו בתחום השכר בסדר גודל של כ-3 מיליארד לירות על 24 מיליארד לירות תשלומי שכר נטו. זאת אומרת, תוספת של כ-12%-13%. יש, כמובן, חחום-טעות במספר הזה, והוא יכול להיות קטן יותר. לכן הבאנו בחשבון כאילו השחיקה יותר נמוכה, כדי להיות זהירים. גם המספרים הנקובים בצבור בכמה חעלה הרפורמה מביאים בחשבון שחיקה יותר נמוכה.

פרופ' ברונר:

יכול להיות שהסכום יגיע בין 2 - 3 מיליארד

לירוח והתוספות הן בשיעורים שונים ברמות הכנסה שונות, כשזה עולה בצורה הדרגתית.

בסיס-מס שאינו גלוי לעין והוא יותר

פרובלמטי, הוא ענין העלמות המס. הדברים כמובן מופיעים בעתונות וישנן כל מיני הערכות מהערכות שונות של כמה הכנסות מועלמות כיום. אנו נסינו לבדוק שאלה זו בתחום אחד. איננו יכולים לבדוק אם ההכנסה הלאומית הנמדדת כיום ע"י הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אם התוצר הסופי שלה הוא מהימן או לא. אנו צריכים לקבל את הנתון כמות שהוא, אם כי דעתי הפרטית היא שזה לא מספר שעליו ניתן למצוא הרבה מיליארדים מועלמים. יכול להיות תחום-טעות של 1% או 2%, אבל לא סידרי גדול. ניכרים יותר מזה.

נושא ההעלמות - מה שבדקנו הוא, האם מתוך

הרכב ההכנסה הלאומית כפי שנמדדת כיום ניתן לאתר אותן ההכנסות שמערכת המס מגיעה אליהן. את זה אפשר לעשות על ידי הורדת השכר והמשכורת, תשלומי הרבית, רווחי החברות, שכר-דירה ועוד, ואז נשארים עם יתרה שממנה אפשר עוד להוריד את האומדן הנוכחי של רווחי עצמאיים ונשארים עם פער, והפער הוא מעין מודד של כמה מתוך ההכנסה הלאומית לא הצליחה מערכת המס לאתר.

אנו נותנים אומדנים בגוף הדו"ח. הייתי

מעדיף שתקראו את תוכן האומדן וגם את ההסתייגויות לכל מיני כיוונים. ניתן היום למדוד את הפער עד 1972, כי אין שומות של חלק מההכנסה הלאומית אחרי שנה זו. גם ב-1972 רק שליש השומות מצוי, כך שאפשר לעשות את האומדן של הפער ב-1972, ומגיעים לסכום של 2 מיליארד לירוח הכנסה שלא אותרה על ידי מערכת המס. זה היום בין 4 - 5 מיליארד לירוח הכנסה. בעתונות הופיעו כל מיני מספרים שלא היה להם על מה להחבס, אבל זהו בערך סדר הגודל שנתקבל באומדנים שלנו.

חשוב להדגיש נקודה זו, כי בכל המלצותינו אנו

מאד מדגישים את הפוטנציאל של אפשרות גביית מס על ידי העמקת גבייה במשק, ואנו גם נותנים כמה המלצות בתחום הזה (שהייתי מעדיף שה"ה רונאל ונהיר יתייחסו אליהן).

על כל פנים, אני רוצה להשתמש בנקודה זו כדי

לעבור לנושא הבא שהיה נושא שהוזכר בצבור ויש בו גם אי-הבנה מסוימת והוא - עלות הרפורמה. ישנם כאן יתרונות שקשה למדוד אותם, כמו מניעת עיוותים, חלוקה צודקת של נטל מאמץ העבודה. איננו יודעים למדוד זאת ואני חושב שמי שטוען כי הוא יודע - אינו יודע מה הוא אומר. זה חשוב מאד, אבל אי אפשר למדוד את זה. אפשר, כמובן, בצד העלות לשאול שאלה מוגבלת יותר: כמה נטו זה מכניס פחות או יותר למס? המדינה במועדי זמן שונים. גם כאן תחום הטעות הוא גדול, כי הרפורמה הופכת את סדרי המס מבחינה זו שאתה על בסיס קיים של הכנסות גובה פחות ממה שהחוק הקיים גובה ולעומת זאת אתה מרחיב את המס בצורה ניכרת.

כך שמה שלא יהיה המספר שאני אגיד עכשיו,

הנקודה החשובה במדיניות הכלכלית היא גמישות לגבי התגובה מה יהיה עם כניסת הרפורמה.

עם ההסתייגויות האלה, אני אומר מה החשובים

נותנים, ואפשר לעשות זאת בכמה דרכים. ראשית, בדרך של חשבון קופה: אפשר להגיד בשנה הראשונה, מיום החלת הרפורמה, כמה כסף פחות יזרום לקופת המדינה כתוצאה מהחוק החדש. זה כשמביאים בחשבון שחברות, למשל, צריכות לשלם רק חלק מהמס המגיע מהן בשנה השוטפת וחלק נשאר לשנים הבאות, ובדומה לכך גם לגבי עצמאיים.

אם מניחים שהחוקים שאנו מציעים לגבייה יותר

מהירה של חובות שהם בפיגור, הרי בתחום של עצמאיים אנו מניחים שמה שמופיע בתקציב לפחות זה ייגבה, אם לא יותר. כמובן שזה לא נטו בתחום הזה, לא תהיה תוספת עלות, פרט לענין של מענקי ילדים שאנו מציעים בו עלות נטו.

אצל השכירים ישנה איזו שהיא עלות, ובדומה

לכך לגבי החברות. סך-הכל של זה הוא מספר שנאמד על-ידינו בסדר גודל של 1,2 מיליארד. כדי להיות בטוחים יותר הייתי אומר בין 1 - 1,5 מיליארד. כל זה, אם תונהג הרפורמה ב-1 ביולי, כך שבשנה הראשונה, שנת התקציב, צריך לקחת בחשבון רק שלושה-רבעים מזה.

הסתייגות אחת חשובה - מבחינה כלכלית אין דינו

של מילורה כדין מס, ומתוך ביטול של מסי-האלמנט המרכזי הוא ביטול מילווה בסך של 3 מיליארד לירוח - בנוסף לביטול מילווה מעסיקים, שאותו אנו משאירים כפונקציה של מה יהיה כשם ערך מוסף ייכנס. אנו מתייחסים כרגע למילווה המוטלות על פרטים, מילווה החובה, ועל החברות. אפשר להתייחס לסכום של 3 מיליארד לירוח בצורות שונות:

פרופ' ד. ברונר:

להגיד מה אלמנט המס בתוך המילווה ~~היא~~. אם מחצית המילווה הוא מס - אזי העלות של הרפורמה הופכת מ-1 - 1,5 מיליארד לאפס. מבחינה כלכלית נכונה, זוהי הדרך להסתכל על עלות הרפורמה ולא חשבון הקופה; יחד עם זה, לגמרי לגיטימי מבחינה של האוצר לדאוג לקופה ולהגיד ש-1 - 1,5 מיליארד הוא סכום שיש צורך לגבותו. אנו לא ממליצים איך - אנו רק מציינים מספר.

דרך שלישית למדידה, והיא נראית לנו הנכונה: לשאול מה יהיו החקבולים נטו מהרפורמה לאחר העמקת הגבייה. אם את זאת עושים ומביאים בחשבון חלק לפחות ממה שכיום אינו מאותר על ידי מערכת המס, הרי התוצאה נטו היא רווח מס ניכר. סדר גודל של 700 מיליון לירות, חוספות נטו של מס מעל ומעבר לאפס שהזכרתי אותו קודם. אם תהיה העמקת גבייה עוד יותר רצינית - הסכום יעלה עוד יותר.

כלומר, אין מה לדבר שהרפורמה בחישוב נכון צריכה לא רק לשלם את עצמה מחוץ המס הישיר, אלא גם מעבר לזה. על כן, לא צריך להציג את הרפורמה כדבר שצריך להכנס רק יחד עם מס ערך מוסף, אלא כדבר שצריך לדון עליו לגופו, וצריך להסתכל על התחלופה של הפסד המס הישיר בתוך התחום של המס הישיר. זאת אומרת, ניתן בהחלט עקרונית לממן את הרפורמה בתוך מערכת המס הישיר.

מכלי לקבוע פה עמדה נגד מס ערך מוסף, שכולנו מאוחדים בדעה שצריך להכניסו מהר, אבל יהיה מוטעה להציג כך את הדברים בפני הציבור. אנו מניחים את מס ערך מוסף כנתון, ולא מתייחסים אליו.

עו"ד ב. נהיר:
היו בפנינו שתי עמדות שונות מצד הצבור: האחת, שחלק גדול מהנישומים לא מנהל ספרים וזה מעוות את ההכנסה הנכונה; השניה, שמי שמנהל ספרים - מתייחסים לספריו לא בכבוד. דעתנו היתה שאי אפשר בכלל להגיע לשומת-אמת ללא חתירה לניהול ספרים. לכן, המלצנו על ניהול ספרים כולל.

מאידך, אם אדם ניהל ספרים וקבל אישור שהספרים בסדר, ופקיד השומה בכל זאת רוצה להסתייג מספריו - צריך זה האחרון להוכיח את המצב, וזה כדי לא להמשיך את אשר היה קיים עד היום ואשר דעתנו לא היתה נוחה ממנו.

אנו המלצנו שכל אדם יצטרך להגיש דו"ח למס-הכנסה, בניגוד למה שקיים היום. בהמלצותינו אנו חותרים לשומה מדגמית - כל אדם יכול לחשב לעצמו את המס המגיע ממנו והשיטה תהיה פשוטה מאד. זה יהיה, לגבי חלק ניכר מהאנשים, הקשר היחיד שלהם עם המנגנון. חלק קטן, בדומה לדוגמה האמריקנית, ייבדק קצת יותר לעומק - בהתחלה ודאף יותר ולאחר מכן פחות.

היתה לנו בעייה קשה לגבי תנאי אינפלציה, בקשר לטענה שאנו חשבנו כי יש לה בסיס, שאדם שלא משלם את המס בזמן - למעשה אינו משלם מס-אמת. עצם הדחייה מתשלום מס בעיתו היא המנעות ממס. לכן, הכבדנו מאד את עולנו על מי שאינו משלם מס בזמן ונתנו יתרונות למי שכן משלם בזמן. חשבנו שהטלת עונשים על מי שאינו ~~מספר~~ ספרים היא חלק קטן של העניין ורצינו לעומת זאת לחת חמיקים לאלה שכן מנהלים ספרים. יחד עם זאת, פישטנו מאד את הדברים ואמרנו - רישום הכי אלמנטרי, לבעלי עסקים קטנים ובינוניים. מה שנראה לאדם סביר, צריך להראות גם לפקיד השומה. אין הדברים אמורים לגבי בעלי עסקים בינוניים וגדולים.

חשבנו שהשוני בין מס רווחי הון לבין מס שבח מקרקעין אין לו בסיס והצדקה ולכן המלצנו לאחד את שני החוקים האלה לחוק אחד והצענו להבחין בין רווח ריאלי ובין רווח אינפלציוני, כאשר על רווח אינפלציוני ישולם מס סמלי ועל רווח ריאלי ישולם מס ממשי.

חשבנו לנכון ~~למסור~~ למס דירוח מגורים, כאשר כל מה שאדם עשה הוא שהחליף דירת מגורים אחת בשניה. לא ראינו הצדקה להטיל מס במקרה כזה.

מסים שלא שולמו בזמן - כדי שלא יצא שאדם נשכר מדחיית מס - כי כולנו יודעים שישנם פיגורים די גדולים בגבייה - המלצנו שאם אדם מפגר בתשלום מס - הוא ישלם את הערך הריאלי של המס. כלומר, אם לא שלם במשך תקופה מסוימת - המס שלא שלם יהיה מוצמד. יחד עם זאת, נתנו די הרבה הקלות למי ששלם בזמן.

רו"ח ש. רונאל:

אנפה להשלים נקודות מספר בדברים שנאמרו כאן. אח זה כן אפשר היה לקרוא בעתונות, שלמעשה כל התוספות למיניהן וכל ההקלות למיניהן, אנו המלצנו לחייבן במס והן תכנסנה לתוך בסיס המס. האמת היא שהעובד לא ייפגע מזה בשום צורה כי הוא ישלם: א) פחות מס על בסיס יותר רחב; ב) שיעורי המס, כפי שאנו הצענו אותם - 25% ו-35% - חופפים ואולי לפעמים עדיפים על פני שיעורי המס המיוחדים שהיו על פרמיות ושעות נוספות וכדומה, בעיקר כאשר זה כולל גם את מילורת החובה.

אנו כללנו גם המלצה מסויימת של הקופת מעבר, כדי לשמור על סכום הנטו שיש לעובד באותם מקרים חריגים שאנו אומדים אותם באחוזים בודדים, שבהם הנטו - לרגל ביטול כל העיוותים - יהיה יותר נמוך. אנו חושבים שהחריגים יהיו באחוז קטן מאד, אפסי למעשה, ואני חושב שבין עובדי המדינה זה יכול להגיע עד 5%.

בזה נכללים - ספרות מקצועית, הוצאות טלפון, דמי כיגוד, נסיעות לחו"ל, שיעורי רבית של הלוואות עומדות, דיור חינם - כל המערכת של ההטבות.

לגבי רכב העניין היה קצת יותר מסובך. רכב הוא כלי עבודה ואנו מכל מקום, לאחר בירורים לא מעטים, הגענו לאיזו שהיא מסגרת - לא הייתי רוצה להכנס לפירוט שלה, כי פה דווקא כן היינו חייבים להכנס לפרטים טכניים. אני חושב שמצאנו איזו שהיא מערכת שלפיה לפחות לא יהיו כדאיים הסדרים מיוחדים בין מעביד לעובד בנושא הרכב.

העקרון הוא כזה: אנו אומרים שכל קצובת רכב שהעובד מקבל, היא הכנסה בידינו והוא ישלם מס עליה על-ידי ניכוי במקור. יש, כמובן, בעייה כשהרכב משמש הרבה מאד את העבודה ולכן אמרנו שאם הרכב הוא בבעלות המעביד - שם ישנו סכום הוצאה שהוא לא קביל, והוא שווה לכל ההוצאות הקבועות: רשיון, פחת, רבית זקופה, פלוס ההוצאות המשתנות עבור 12 אלף ק"מ. מעבר לזה אפשר להכיר בהוצאות רכב כפוף לשני תנאים, על בסיס דיווח של נסיעות עסקיות, ובתוך נסיעות עסקיות 6,000 ק"מ לא יוכרו כהוצאה. כלומר, ישנה הנחה ש-12 אלף ק"מ שאינם מוכרים כהוצאה כוללת - 6,000 הוצאות פרטיות ו-6,000 הוצאות עסקיות שנכנסות לבסיס המס. מעבר לזה, על בסיס דיווח, ברכב פרטי תוכרנה רק ההוצאות המשתנות.

היפוכו של דבר הוא ברכב המסחרי. ההוצאות הקבועות הן המוכרות והמשתנות הן הנוספות. ופה יש הבדל בין רכב מסחרי, רכב אספקה ושירות - ישנן וריאציות שונות שהן מפורטות ברו"ח עצמו.

ביסודו של דבר זה יכול להיות פתרון טוב. מכל מקום, זה ~~במסגרת~~ מספיק גמישות, אמנם לא מלאה, אבל מסויימת, לרכב המשמש לצרכים מיוחדים. ההנחה היא שאם הרכב הוא עד כדי כך כלי-עבודה שעושה, כפי שדיווחו לנו ממקומות שונים, 50, 60, 80 אלף ק"מ לשנה - הרי הוא אינו שונה מכל מכונה אחרת במפעל. בוודאי יחיו כמה מקרים חריגים, אבל אנו הסברנו זאת ביתר פירוט ברו"ח. לא דובר על חברות.

לסיכום - הצענו לבטל את מילורת החובה. השארנו את המבנה של מס חברות ומס הכנסה. היו לנו ספקות לא מעטים והעניין היה הרבה יותר פשוט אילו ביטלנו את החלוקה הזאת. אבל זה אינו בר-ביצוע כי אנו קשורים בבעיות בינלאומיות, קיימת גם בעייה של ניכוי מס במקור, והיינו בזה פוגעים בכמה מדינות אירופה על-ידי שינוי השיטה. לכן השארנוה כפי שהיא והחברות ישלמו 61%. יהיה שילוב של מס-חברות ומס-הכנסה, כאשר המס הוא 35%. אחס תמצאו כי זהו השיעור הבסיס לכל אורך הקו של המלצותינו.

אנו סבורים כי את ההבחנות בין חברה רגילה, תעשייתית לבין מפעל מאושר יהיה צורך בסופו של דבר לבטל ולהגיע לתמריצים ישירים בהתאם למטרות. אבל לא עשינו זאת עתה, ואינו שאין זה בר-ביצוע בשלב זה ולכן צמצמנו אמנם את הפערים בין שלושה סוגי חברות אבל עדיין השארנו הטבה מסויימת לחברה תעשייתית והטבה גדולה יותר לחברה בעלת מפעל מאושר.

שינוי יותר מהותי - בשלב חלוקת הדיבידנדה אנו השארנו הפסד מסויים, אבל אלה אינם הפערים העצומים כפי שהיו עד כה - כדי ליצור את כל הקומבינציות למיניהן, איך להוציא את הכספים מתוך החברות בלי לשלם מס נוסף, ואנו ניכרנו שאם ~~יהיה להשקיע בחברה~~, לאסוף משקיעים והם יוכלו לקבל את הדיבידנדה, אם כי אגב מיסוי נוסף מסויים.

ולבסוף - ישנו שילוב די עדין בין שיעורי המסים בין חברה ליחיד, בין ההמלצות השונות מה להתיר ומה לא להתיר.

רו"ח ש. רונאל:

אנו בנינו את הדברים כך שלא תשאנה פירצות, במדה ויכולנו לראותן. מי שמכיר היטב את הנושא יבין שאם כי זה לא גלוי כל כך לעין, הרי זוהי שורת המלצות שכל אחת מהן קשורה ברעותה, וזוהי למעשה מסכת אחת אשר אנו מקווים שתביא לתוצאות מרחיקות-לכת.

היו"ר י. קרגמן:

הרשו לי הערה עובדתית, אישית-צבורית: אני נתבקשתי ע"י הוועדה, בראשותו של פרופ' בן-שחר, להפגש עמם על מנת שאביע דעתי בנושא זה. נפגשתי אהם כיו"ר הוועדה, לא כאדם פרטי, אם כי דעתי הן ודאי אישיות, וכמשך ארבעים דקות או יותר הרציתי בפניהם על דעתי. אינני יודע אם הצלחתי או נכשלתי ואם יש לי חלק כלשהו בהמלצותיהם, אבל מה שברצוני להדגיש הוא שהוועדה מצאה לנכון להפגש עם היו"ר ועדת הכספים.

נדמה לי שהדו"ח, הספר שהוגש על-ידי הוועדה, יכול לההפך ל"כסט-סלר" בספרות הכלכלית בארץ. אני קראתי בו משפט אחד המתייחס לוועדת הכספים והאומר שהוועדה, בראשות פרופ' בן-שחר, פונה אל ועדת הכספים שתתפנה לדיון בנושא, שתתן לו עדיפות ותיצור כלים למעקב מיוחד אחרי ביצוע הרפורמה. אני חושב שאנו נקבל את ההמלצה הזאת.

פרופ' ח. בן-שחר:

כאשר מונינו, חשבתי שהמשימה קשה מאד - איך אפשר ליישר כל-כך הרבה עיוותים? אבל מסתבר שמעז יצא מחוק: קיימת אפשרות כבת-אחת להוריד את שיעור המס במדה מאד ניכרת, אבל זאת כמובן בתנאי שכל הגורמים נכנסים לתוכו, ואז השיעור השולי יורד מאד, וכתוצאה מכך כל אחד מרגיש יותר טוב ומשלם מס-אמת, בשיעורי מס סבירים מאד, כאשר יחד עם זאת הוא אינו מקבל פחות. אולי הוא לא מקבל הרבה יותר, אבל מקבל קצת יותר, והעיקר שהפרוגרסיביות תישמר.

שנית, מכיוון שהעיוותים מהווים גם חלק מההכנסה ושיקולי ההכנסות, הרי לרפורמה יש גם השלכה על ההסדרים הקשורים לתוספת היוקר, להסדרי שכר מיוחדים וכדומה.

אני בדעה שהמועד האופטימלי ליישום הרפורמה צריך להיות ה-1 ביולי. אז חשולם תוספת יוקר נוספת, ואני מקווה שעד אז יהיה מספיק זמן כדי להספיק לעבור את כל התהליך של התקיקה, ולא רק זה, אלא גם כל הנוגעים בדבר ינהלו את המו"מ על הסכמי שכר, התאמות וכל המתחייב מתוך התכנית הזאת.

אם התכנית מתקבלת - הרי טוב הדבר אם ייעשו כל הצעדים הדרושים שהיא תוכל להיות מופעלת ב-1 ביולי.

היו"ר י. קרגמן:

רבותי, תודה רבה לכם. מלוא ההערכה על עבודתכם. אנו נלמד את הדו"ח, נעיין בו היטב ולאחר מכן ניפגש ונשוחח על פרטים. לצערי הרב בידי רק 7 חוברות ובינתיים אחלקן בין ראשי הסיעות (אני לא אקבל). ~~הם~~ מקווה שבמשך היום נקבל מספר עותקים נוסף של חוברות, כדי שאוכל לחלקן כין כל חברי הוועדה. אני נועל את הישיבה.

(הישיבה ננעלה בשעה 12.15)

=====